

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 142/2019-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej spoločnosťou URBAN FALATH GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Okresného súdu Brezno sp. zn. 5 C 33/2018 z 5. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny uznesením Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C 33/2018 z 5. februára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 22. októbra 2018 na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku smrteľného pracovného úrazu jej dlhoročného druha [REDACTED] (ďalej len „druh sťažovateľky“). Žalovaným v konaní je spoločnosť [REDACTED] ako zamestnávateľ druha sťažovateľky. Sťažovateľka súčasne s predmetnou žalobou podala aj návrh na oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), resp. podľa § 254 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

O návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku rozhodol okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 5 C 33/2018-96 z 15. novembra 2018, ktoré však bolo na základe sťažnosti sťažovateľky zrušené uznesením okresného súdu zo 7. decembra 2018 z dôvodu nedostatočného odôvodnenia a vrátené na nové rozhodnutie.

V poradí druhým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 5 C 33/2018-126 z 8. januára 2019 (ďalej len „uznesenie vydané súdnym úradníkom“)

bolo sťažovateľke priznané čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku v rozsahu 85 %, keďže okresný súd považoval za preukázané, že u sťažovateľky nie sú splnené predpoklady na úplné oslobodenie od súdneho poplatku a nenachádza sa v takej sociálnej situácii, ktorá by jej znemožňovala zaplatiť aspoň časť súdneho poplatku za žalobu. Okresný súd dospel taktiež k záveru, že v posudzovanom spore nejde o zákonné oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch, pretože pod dané ustanovenie nemožno subsumovať konanie o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré spočíva v zásahu do osobnostných práv podľa § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Okresný súd v uznesení vydanom súdnym úradníkom ďalej konštatoval, že *„pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle oslobodiť aj uvedené konanie, explicitne by to vyjadril v citovanom ustanovení tak, ako je to napr. v prípade osobného oslobodenia podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch (žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom).“*.

O podanej sťažnosti proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom rozhodol okresný súd napadnutým uznesením z 5. februára 2019 tak, že sťažnosť sťažovateľky zamietol.

3. S uvedeným záverom okresného súdu sťažovateľka nesúhlasí a opakujúc sťažnostné námietky vo svojej ústavnej sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta porušenie označených práv napadnutým uznesením, ktoré je podľa jej názoru nezákonné a ústavne nekonformné, *„pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súčasne je založené na striktnej a formalistickej aplikácii práva.“*

Sťažovateľka predovšetkým, poukazujúc na konkrétne rozhodnutia ústavného súdu a všeobecných súdov, ako aj na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Haasová, rozsudok C-22/12 zo 16. októbra 2016, nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu, že v predmetnom konaní nie je možné aplikovať oslobodenie podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch. Podľa sťažovateľky bol okresný súd *„povinný interpretovať a aplikovať podmienky tohto ustanovenia tak, aby boli dodržané zásady práva na spravodlivý proces, t.j. aby nebolo zhoršené procesné postavenie strany.“*

Sťažovateľka v sťažnosti zo dňa 21.01.2019 poukázala na preukázanie svojich tvrdení aj na rozhodovaciaj prax, ktorá zhodne vo viacerých rozhodnutiach konštatovala, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu usmrtenia blízkej osoby, možno výkladom podriaadiť pod pojem škoda.

Keďže otázka posúdenia, či je možné náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu usmrtenia blízkej osoby, výkladom podriaadiť pod pojem škoda, bola predmetom už viacerých súdnych konaní, kde konajúce súdy prijali vyššie uvedený právny záver (pričom tento záver je názorom aj najvyšších súdnych autorít), je sťažovateľka toho názoru, že bolo potrebné prikloniť sa k takej interpretácii, ktorá nespochybňuje a neobmedzuje právo strany sporu na spravodlivý proces a na prístup k súdu.

... To znamená, že pokiaľ vec pripúšťa rôzny výklad, súd aplikujúci právo je povinný v konkrétnej veci uprednostniť taký ústavné konformný výklad (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR), za ktorý treba považovať výklad, priznávajúci strane viac práv.

Skutočnosť, že v danom prípade Okresný súd Brezno zvolil príliš striktný, rigidný a formalistický výklad predmetného ustanovenia potvrdzuje početná rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít.“

4. Sťažovateľka ďalej v ústavnej sťažnosti uviedla, že „pre prípad, ak by súd neprijal argumentáciu ohľadom zákonného oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. i/ zákona č. 71/1992 Zb., sa domáhala oslobodenia v zmysle § 254 CSP.“

Podľa sťažovateľky dôvody, pre ktoré jej okresný súd nepriznal úplné oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku, nemajú oporu v právnom poriadku. Suma súdneho poplatku, ktorá na základe priznaného čiastočného oslobodenia v rozsahu 85 % z uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 120 000 € predstavuje pre sťažovateľku sumu 549,90 €, znamená «„likvidačnú/ohrozujúcu“ finančnú čiastku.». Sťažovateľka je toho názoru, že okresný súd „absolútne neprihliadol na jednotlivé okolnosti daného prípadu, ale formalistickým spôsobom uviedol všeobecné formulácie, prečo nemožno Návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku v celom rozsahu vyhovieť.

... Na základe vyššie uvedeného sťažovateľka má za to, že hoci Okresný súd Brezno vo svojom rozhodnutí poukázal na finančnú a majetkovú situáciu sťažovateľky, vyhodnotil ju nedostatočne/nesprávne, keďže svoje rozhodnutie o nepriznaní úplného oslobodenia

od súdnych poplatkov oprel o iné dôvody, ktoré však nerešpektujú ani jazykové znenie § 254 ods. 1 CSP, keď z jeho hypotézy ani pri extenzívnom výklade nevyplýva existencia podmienky nechať sa prioritne zastúpiť Centrom právnej pomoci, v prípade zlej finančnej situácie klienta.

Takéto dôvody rozhodnutia predstavujú podľa názoru sťažovateľky svojvoľný a ústavne non-konformný výklad § 254 ods. 1 CSP, ktorý spolu s aplikáciou kogentnej normy je aj podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu považovaný za porušenie základného práva na súdnu ochranu (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I ÚS 255/2010).“.

Podľa sťažovateľky je okresný súd oprávnený a povinný skúmať iba skutočnosti preukazujúce majetkovú situáciu strany, ktorá požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku. Hodnotenie iných dôvodov, napr. „*či sa strana sporu obrátila alebo neobrátila na Centrum právnej pomoci*“, nemá žiadnu oporu v právnom poriadku. Vychádzajúc z námietok uvedených v ústavnej sťažnosti, je napadnuté uznesenie okresného súdu podľa sťažovateľky nezákonné a ústavne nonkonformné, pretože okresný súd nesprávne interpretoval § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch a následne nesprávne posúdil zákonom stanovené podmienky v zmysle § 254 ods. 1 CSP.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, pretože okresný súd dostatočne nereflektoval na jej zásadné a podstatné argumenty v predchádzajúcich sťažnostiach, ale iba všeobecne skonštatoval, prečo priznal iba čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku. Okresný súd „*v zastúpení zákonnej sudkyne svoje rozhodnutie v podstatnej miere založil na reprodukování argumentácie, ktorú prezentovala vyššia súdna úradníčka bez toho, aby reflektoval na nosné/klúčové tvrdenia sťažovateľky, na podklade ktorých preukázala, že jej návrh na úplné oslobodenie spod poplatkovej povinnosti je dôvodný a opodstatnený.*“.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Brezno, Uznesením č. k. 5C/33/2018-143 zo dňa 05.02.2019 porušil základné práva sťažovateľky a to práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a podľa čl. 36 ods. 1, Listiny základných práv a slobôd a tiež

porušil aj právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež porušil aj právo sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a súčasne i porušil čl. 1 ods. 1 Ústavy SR v nadväznosti na čl. 2 ods. 2 Ústavy SR v spojení s čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Uznesenie Okresného súdu Brezno, č.k. 5C/33/2018-143 zo dňa 05.02.2019 zrušuje a prikazuje Okresnému súdu Brezno vo veci znova konať a rozhodnúť.

Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 623,37 EUR, ktorú je Okresný súd Brezno povinný uhradiť na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľky a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. “

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Podľa čl. 47 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

14. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 2 listiny štátnej moci možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon.

15. Podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch sú od poplatku oslobodení žalobca v konaní o náhradu škody vrátane škody na veciach, ktorá vznikla v súvislosti s ublížením na zdraví.

Podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch od poplatku je oslobodený žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

16. Podľa § 254 ods. 1 CSP súd na návrh prizná oslobodenie od súdneho poplatku, ak to odôvodňujú pomery strany.

III.

17. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde a sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru

18. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07), a preto možno ich namietané porušenie preskúmať spoločne.

19. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky posúdil, či odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery okresného súdu v ňom uvedené je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým uznesením.

20. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016).

21. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ

rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces [napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, II. ÚS 112/2018, rovnako aj rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B; Georgidias v. Grécko, rozsudok ESLP z 29. 5. 1997, Recueil III/1997]. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (m. m. II. ÚS 44/03, III. ÚS 36/08, II. ÚS 754/2015).

22. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 206/2015, z novších napr. I. ÚS 41/2019).

23. Podstatou sťažostnej argumentácie vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením okresného súdu (vydaným sudcom, pozn.) je namietaná (i) nezákonnosť tohto uznesenia, keďže vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, striktnej a formalistickej aplikácie práva a nesprávnej aplikácie zákonom ustanoveného oslobodenia od platenia súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch, ktoré okresný súd vyhodnotil v rozpore s názorom sťažovateľky ako neaplikovateľné na jej právnu vec, ako aj (ii) nedostatočná odôvodnenosť napadnutého uznesenia.

24. Ústavný súd už judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012, II. ÚS 134/2015). Do rozhodovania o splnení

podmienok zákonného oslobodenia od súdneho poplatku ústavný súd vo všeobecnosti vstupuje iba za celkom ojedinelých okolností, ktoré možno charakterizovať ako ústavne neakceptovateľný procesný exces, pretože ide o aplikáciu práva, ktorá patrí zásadne všeobecným súdom. V posudzovanom prípade sťažovateľka argumentuje, že okresný súd jej nesprávnou aplikáciou zákonom ustanoveného oslobodenia od platenia súdneho poplatku obmedzil právo na spravodlivý súdny proces a prístup k súdu.

25. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na relevantnú judikatúru ESĽP, z ktorej vyplýva, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok v súvislosti s podaním civilnej žaloby nemôže byť považovaná za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré by bolo v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy alebo samo osebe nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru [rozsudok ESĽP vo veci Kreuz v. Poľsko z 19. 6. 2001, bod 60; Podbielski a PPU Polpure proti Poľsku, rozsudok ESĽP z 26. 7. 2005, č. 39199/98 (ale aj II. ÚS 281/2017, IV. ÚS 661/2018)].

26. Po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky o nezákonnosti napadnutého uznesenia nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu. Sudca okresného súdu, reagujúc na podstatné námietky sťažovateľky, totiž uviedol na zdôraznenie správnosti uznesenia okresného súdu vydaného súdnym úradníkom (bod 2, pozn.) aj ďalšie dôvody, ktoré ho viedli k zamietnutiu sťažnosti. Ústavný súd preto nevidí žiadny relevantný dôvod na prehodnocovanie záverov rozhodnutí všeobecných súdov. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

27. Ústavný súd považuje za vhodné poukázať na stabilizovanú rozhodovaciu prax všeobecných súdov v porovnateľných veciach, v ktorej sa uvádza, že podkladom pre záver všeobecného súdu, či sa na určitý civilný proces alebo jeho strany vzťahuje oslobodenie v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch, je spravidla obsah návrhu na začatie konania: „*Zákon ukladá navrhovateľovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu rozhodujúce skutočnosti. Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov významných z hľadiska poplatkového, procesnoprávneho, ako aj z hľadiska rozhodnutia vo veci samej. Navrhovateľ je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť, lebo je vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu*“ (Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 127/2013).

28. Pokiaľ sťažovateľka pri svojej argumentácii, že konanie vo veci jej žaloby o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy je oslobodené od súdneho poplatku v zmysle § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch, vychádzala z rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 666/2016, ústavný súd opakovane uvádza, že každý prípad je potrebné posudzovať osobitne a s prihliadnutím na jeho špecifiká. V predmetnom rozhodnutí ústavný súd vychádzal z iných podstatných skutočností, ktoré nie sú na aktuálne posudzovanú ústavnú sťažnosť aplikovateľné. Zásadný a z hľadiska výsledku ústavnosúdneho prieskumu i relevantný rozdiel medzi prípadom preskúvaným v konaní sp. zn. III. ÚS 666/2016 a tu prerokúvanou ústavnou sťažnosťou tkvie v predmete konania a rozhodovania pred všeobecným súdom. Kým vo veci sp. zn. III. ÚS 666/2016 všeobecný súd posudzoval žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu usmrtenia rodinného príslušníka pri dopravnej nehode a v rámci toho rozsah škody pre účely ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a aplikáciu oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch, v prípade sťažovateľky išlo o posudzovanie oslobodenia od súdneho poplatku podľa písmena i) citovaného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch.

29. Podľa názoru ústavného súdu z uznesenia okresného súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Okresný súd pri rozhodovaní a odôvodňovaní svojho právneho záveru správne interpretoval a aplikoval ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch, jeho závery sú dostatočne odôvodnené a nevykazujú žiadne znaky svojvôle. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014, II. ÚS 584/2014), v ktorej už opakovane konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, prípadne porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti zhodne s doterajšou judikatúrou pripomína, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť, účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom a rovnako tak ústavný súd nezjednocuje rozdielnu judikatúru všeobecných súdov.

30. Ústavný súd na základe uvedených skutočností taktiež dospel k záveru, že okresný súd síce stručne, no jasne uviedol, na základe akých dôvodov dospel k záveru, že majetkové pomery sťažovateľky neodôvodňujú priznanie úplného oslobodenia od súdnych poplatkov, a preto nemožno jeho právne závery z pohľadu ústavného súdu hodnotiť ako svojvoľné či arbitrárne. Samotná skutočnosť, že žiadateľ o oslobodenie svoje súčasné pomery (s ohľadom na deklarované majetkové pomery) subjektívne vníma ako pomery (krajne) ťaživé, ešte nepredstavuje dôvod, pre ktorý by už boli splnené podmienky v zmysle § 254 ods. 1 CSP (m. m. IV. ÚS 748/2013).

31. Na tomto základe ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty

32. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta aj porušenie svojho základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty napadnutým uznesením okresného súdu.

33. Ústavný súd sa zaoberal povahou charty z hľadiska rozsahu jej pôsobnosti a jej aplikovateľnosťou v posudzovanom prípade. Je nepochybné, že na základe tzv. Lisabonskej zmluvy (ako jej súčasť, pozn.) sa charta stala právne záväznou súčasťou primárneho práva Európskej únie (ďalej len „únia“) s rovnakou právnou silou, akú majú zakladajúce zmluvy, 1. decembra 2009.

34. Podľa čl. 51 ods. 1 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo únie.

Podľa čl. 52 ods. 7 charty súdy únie a členských štátov náležite prihliadajú na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade tejto charty.

35. Z citovaných článkov charty vyplýva, že čl. 47 charty je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte, ktoré boli 14. decembra 2007 publikované pod 2007/C303/02, ako aj na existujúcu judikatúru Súdneho dvora (Wachauf, rozsudok z 13. 6. 1989, C-5/88, Zb. 1989, s. 2609; rozsudok z 18. 6. 1991 vo veci ERT, Zb. 1991 s. I-2925; rozsudok z 18. 12. 1997 vo veci C-309/96 Annibaldi, Zb. 1997, s. I-7493). Súdny dvor potvrdil túto judikatúru týmto spôsobom: „Navyše, je potrebné si uvedomiť, že požiadavky vyplývajúce z ochrany základných práv v právnom poriadku Spoločenstva sú rovnako záväzné pre členské štáty, pokiaľ vykonávajú právne akty Spoločenstva...“ (Kjell Karlsson a i., rozsudok z 13. 4. 2000, C-292/97, Zb. 2000, s. I-2737, bod 37).

36. Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenia charty, ako aj na vysvetlivky k charte ako nástroj výkladu, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. Z citovaných ustanovení charty totiž vyplýva, že charta sa v prvom rade vzťahuje na inštitúcie a orgány únie. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva únie.

37. Z uvedeného vyplýva, že v prípade sťažovateľky, ktorá sa obrátila na všeobecný súd, aby rozhodol o jej veci na základe vnútroštátneho práva, ktoré nepatrí do pôsobnosti práva únie, teda nejde o žiaden z prípadov, v ktorých dochádza k implementácii právneho aktu únie (rozsudok z 13. 7. 1989 vo veci Wachauf, Zb. 1989, s. 2609) alebo k tomu, že by sa Slovenská republika chcela odchýliť od práva únie (rozsudok z 18. 6. 1991 vo veci ERT, Zb. 1991 s. I-2925) alebo že by tu existovalo materiálne pravidlo práva únie, ktoré by sa malo v posudzovanom prípade aplikovať (rozsudok z 25. 3. 2004, Karner, C-71/02, Zb. s. I-3025).

38. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny

39. Z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa domáha aj vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny napadnutým uznesením okresného súdu.

40. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy sú ústavnými princípmi, t. j. ich obsahom nie sú základné ľudské práva a slobody, a nie sú priamo aplikovateľné v konaní o ústavnej sťažnosti. To obdobne platí aj pre čl. 2 ods. 2 listiny. Na základe uvedeného preto ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 32/98, IV. 258/2010) aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

41. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky (zrušenie napadnutého uznesenia, priznanie trov konania) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júna 2019